

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția :
Str. A. D. Xenopol No. 11.
Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : 200 Lei
Particulari : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 2314/1933.

Numirea Il.-mului Dr. Gheorghe Miculaș de Protonotar Apostolic.

Cu multă bucurie comunicăm Ven. Cler diecezan că Preafericitul Părinte Papa Piu XI pe vrednicul prepozit al Veneratului Capitul catedral, Dr. *Gheorghe Miculaș*, prin preainaltul Decret, pe care mai jos îl publicăm în traducere românească, s'a îndurat să-l numească de Protonotar Apostolic ad instar participantium.

Papa Piu XI

Iubitului Nostru Fiu Gheorghe Miculaș, anfiste urban.

Iubite Fiule, dar și binecuvântare apostolică ! Iubitul Nostru Fiu Angelo Maria Dolci, Cardinal Presbiter al S. Biserici Romane, cu învoirea deplină a Episcopului tău, Ne-a rugat ca pe tine, vicarul general al Diecezei române de Oradea-Mare, canonicul prepozit al Bisericii catedrale și rectorul Seminarului teologic, să te promovăm la un grad mai înalt al dignității bisericesti. În aceste atât de importante slujbe de mai mulți ani funcționezi cu așa de mare zel, încât Diecezei tale i-ai adus cele mai bune servicii, iar ție ți-ai câștigat deosebite merite. Pe cari Noi, — cu plăcere ascultând și rugămintea superiorilor tăi, — voim să ți-le răsplătim dând public o nouă dovadă a bunăvoinței Noastre părințești. — Deci prin aceste Litere cu autoritatea Noastră te alegem, constituim și declarăm de Protonotar Apostolic ad instar participantium. Prin urmare, Iubite Fiule, îți acordăm toate și singuraticile drepturi, privilegiile, onoruri, prerogative și indulte, de cari se bucură și se folosesc alți bărbați eclesiastici împodobiți cu aceasta dignitate, mai cu seamă în virtutea Constituțiunii dată în ziua de 21 Februarie 1905 de antecesorul Nostru de fericită amintire Papa Piu X despre Colegiul Protonotarilor, din care Ne-am îngrijit să-ți trimitem un exemplar tipărit. Mai departe dispunând ca acel Colegiu al Protonotarilor Apostolici participanți din oficiu să fie încunoștințat, că ție ți-s'a conferit aceasta dignitate, lăsam, ca înainte de ce te-ai folosi de beneficiul amin-

titei numiri, înaintea episcopului tău, care în aceasta privință va înlocui pe decanul numitului Colegiu, să faci mărturisirea credinței după articolii prescriși de acest S. Scaun și să depui jurământul de cuvenită fidelitate după formularul, din care de asemenea am lăsat să ți-se predeie un exemplar tipărit, și să observi toate celelalte lucruri ce sunt prescrise prin acea Constituțiune. Aceștia nimica stând împotrivă.

Dat în Roma, la Sfântul Petru, sub inelul Pescarului, în ziua de 21 Iunie 1933, al Pontificatului Nostru al XII-lea.

ss. E. Card. Pacelli,
secretar de Stat.

Nr. 2305/1933.

Primiri la Seminarul diecezan din Oradea.

La Seminarul diecezan din Oradea taxa de întreținere a elevilor de liceu și dela școala normală diecezană în anul școlar 1933/34 va fi 9000 Lei.

Elevii merituosi și lipsiți de mijloace materiale vor putea primi și oarecari reduceri dela taxa de mai sus.

Cererile pentru primire pe anul 1933/34 se vor prevedea cu :

1. Extras de botez ;
2. Certificat școlar ;
3. Certificat de paupertate (cei cari cer reducere), și până cel mult în 5 August crt. se vor înainta Rectoratului Seminarului în Oradea (Parcul Ștefan cel Mare Nr. 8.).

Oradea, la 17 Iulie 1933.

Nr. 2304/1933.

Primiri la Sf. Teologie.

Primiriile în Clerul tinăr pentru complectarea locurilor devenite vacante în Seminarul Nostru teologic din Oradea, se vor face în ședința consistorială plenară, pe care prin aceasta o convocăm pe 31 August crt. orele 9 a. m. la reședința Noastră episcopescă. Despre ce Ven. Cler diecezan va încunoștința pe toți tinerii cu chemare la Sf. Preoție și cu pregătirea recerută.

Pot fi primiți numai tineri români uniți cu bacalaureat.

Cererile pentru primire se vor înainta Ordinariatului până cel mult în 15 August crt. Către cereri se va anexa:

1. Extras de botez (dela preot);
2. Diploma de bacalaureat;
3. Certificat de moralitate dela preotul propriu, care certificat va cuprinde și informațiuni despre familia și moralitatea părinților aspirantului;
4. Certificat de moralitate dela catechetul care aspirantului i-a predat religia în ultima clasă de liceu.

CertIFICATELE de sub 3 și 4 se vor trimite direct Ordinariatului sau se vor preda aspirantului în plic sigilat. Cei ce sunt hotărâți a rămâne celibi, vor alătura la cererea lor o declarație despre aceasta.

Toți aspiranții în ziua de 31 August crt. la orele 8 a. m. se vor prezenta în persoană la Seminarul teologic din Oradea, unde vor fi supuși vizitei medicale.

Taxa de întreținere în Seminar pe anul școlar 1933/34 va fi de 4000 Lei pentru clericii diecezani și de 6000 Lei pentru cei din alte dieceze. Aceste taxe se vor plăti în două rate egale, la începutul anului școlar și la 1 Februarie 1934.

Oradea, la 15 Iulie 1933.

Nr. 2334/1933.

Indulgențe.

Preafericitul Părinte Papa Piu XI conform Decretului datat din 2 Iulie 1933 a S. Penitențiariei (Acta Apostolicae Sedis. Nr. 11—1933, pag. 323) a conces, ca toți aceia, cari în mod gratuit lucrează la pregătirea sau renovarea paramentelor și odăjdiilor bisericesti, să-și poată câștiga indulgențe de 300 zile de atâtea ori, de câte ori în cursul acelor lucrări cu inimă înfrântă spun: »Isuse, calea și viața noastră, îndură-te spre noi.«

Oradea, la 19 Iulie 1933.

PARTEA NEOFICIALĂ

O distincție binemerită.

Instalarea Ilustrisimului Domn Dr. Gheorghe Miculaș în demnitatea de Protonotar Apostolic.

Vineri în 14 crt. a avut loc în biserica seminarială instalarea Ilustrisimului Domn Dr. Gheorghe Miculaș, prepozitul capitolului catedral, vicar general episcopesc și rector al Seminarului teologic, în marea demnitate de protonotar apostolic, distincție papală conferită Il. Sale la cererea Exc. Sale episcopului diecezan și la propunerea Eminenței Sale Card. Angelo Maria Dolci, care prin aceste două distincții (a Ilustrității Sale Dr. Gh. Miculaș de protonotar și a Il. Domn Dr. Ioan Bălan canonic metropolitan de prelat papal) și-a arătat, de când a ajuns la înalta demnitate de Purpurat al Bisericii, întâiele sale semne de dragoste față de Biserica română unită.

Ilustritatea Sa, noul protonotar, în modestia ce-l caracterizează, ca unul ce n'a iubit nici odată fastul și gălăgia, a ținut ca nici acestei promoții și instalări să nu i se dea cadre prea vaste și prea sărbătorești, ci a dorit ca ea să aibă loc în cadre simple și modeste, la sfârșitul seriei a două a exercițiilor spirituale a preoților diecezani — între preoți, ale căror năcazuri și greutăți le cunoaște, le compătimentește și după putință le ajută și în biserica seminarială, de care îl leagă amintirea finereții de școlar petrecută între zidurile ei și a unei activități de aproape o viață întreagă

Instalarea.

La sfârșitul liturghiei pontificale, săvârșită de Exc. Sa episcopul diecezan, după rugăciunea amvonului, Exc. Sa, într'o scurtă cuvântare, aduce la cunoștința Veneratului Cler distincția mare de care l-a învrednicit Sfântul Părinte dela Roma pe vicarul său general și

prepozitul capitolului orădan, pentru meritele câștigate prin activitatea sa conștiincioasă dezvoltată în diferite funcțiuni diecezane, dar mai ales ca rector al institutelor diecezane din Oradea. Dă apoi cefire prin protonotarul consistorial, Mon Vasile Barbul, decretului papal prin care pe Il. Domn Dr. Gheorghe Miculaș, pentru îndeplinirea cu zăd și conștiinciositate a diferitelor funcțiuni diecezane mai ales ca rector, vicar general și prepozit, îl ridică și-l numără între protonotarii Scaunului Apostolic din Roma *ad instar participantium*. Noul numit depune apoi jurămintele prescrise, îndeosebi cel prescris în special pentru protonotari, iar Excelența Sa episcopul îi conferă, cu formulele obișnuite, rostite de diacon, insigniile externe: mitra și ipogonationul (bedelnița). În numele clerului e salutat apoi noul instalat de Revs-mul Domn Gheorghe Mureșan canonic onorific, paroh I. în Moflimul Mic, iar noul instalat, vădit emoționat, ține următorul discurs de mulțumită, pe care-l publicăm în întregime.

Discursul Ilustrisimului Domn Dr. Gheorghe Miculaș.

Exc. Voastră I. P. S. Doamne! Abia cu câteva luni mai înainte am fost învrednicit de către Exc. Voastră ca să fiu înălțat la demnitatea de prepozit al Capitolului nostru catedral și să iau în primire acel scaun, care de atâtea vrednici înaintași a fost decorat prin munca lor plină de abnegație și prin virtuțile lor strălucite, și iată acuma din nou stau în fața Exc. Voastre, pentru ca să primesc insigniile demnității de Protonotar apostolic ad. i. p., demnitate conferită mie de Păref. nostru Părinte dela Roma la cuvântul de recomandare al Exc. Voastre. — Și când stau aici emoționat în aceste clipe sărbătorești pentru mine, mă gândesc la învățătura Părinților Bisericii, cari ne spun, că onorurile din lumea aceasta sunt trecătoare; precum au venit, așa de grabă se și duc. Și mă gând

desc la sf. Bernard, care zice, că onorurile sunt ca niște fluturi, după cari aleargă pruncii și deoarece fluturii nu zboară în linie dreaptă, ci fac cotituri zburdalnice, ușor se poate întâmpla, ca cei ce aleargă după ei, neuitându-se la picioare, ci numai la ei, să cadă în prăpastie. Mulți aleargă după onoruri, după acești fluturi zburdalnici, dar mulți rămân decepționați, pentru că nu le ajung căci, precum spune un Părinte bisericesc: **honor sequitur fugientes et fugit sequentes**, onorurile îi urmăresc pe cei ce fug dinaintea lor, dar fug dinaintea celor ce le urmăresc.

Așa sunt onorurile lumești: trecătoare și primejdioase. De aceea cei ce au dus o viață sfântă, s'au ferit de ele și tremurau de ele. De aceea și sf. Augustin zice: **laudes vestrae gravant nos potius et in periculum mittunt. Toleramus illas et tremimus inter illas.** Laudele voastre sunt mai mult o sarcină pentru noi și ne pun în primejdie. Le suferim și tremurăm între ele. — Onorurile cele neperitoare și după cari trebuie să alerge fiecare suflet, sunt acele, pe cari le împarte Dumnezeu acelora, cari în această viață cu credință și cu iubire îi slugesc lui. Acelora li-se va zice: **bine sluță bună și credincioasă, peste puțin ai fost credincios, peste multe te voiu pune: intră întru bucuria Domnului tău.** Aceasta-i răsplata cea adevărată; la aceasta trebuie să râvnim cu toții.

Și când mă gândesc la aceste și astfel de cugete frământă inima mea, sufletul meu e cuprins de îngrijorarea, nu cumva aceasta demnitate va fi răsplata mea finală și la răsplata cea mare oare nu mi-se va zice: **adevăr zic vouă, că și-a luat răsplata sa.** Căci dacă arunc o privire fugară asupra vieții mele și caut în cursul ei meritele, găsec, că deși m'am nizuț să fac destul acolo, unde m'a așezat încrederea superiorilor mei, totuși n'am făcut mai mult decât îmi era datorința, sau poate nici atât. Căci meritele încep acolo, unde se sfârșește datorința. Eu încă nu pot să spun, că am făcut mai mult decât îmi era datorința.

Și totuși, acum, când Exc. Voastră îmi predați insigniile demnității de Protonotar apostolic nu pot să tănuiesc fericirea și bucuria, ce pătrunde sufletul meu în toate măruntaiele lui. Mă simt fericit, că pentru modestele mele servicii, pe cari în slujba mea le-am adus Diecezei noastre, am fost învrednicit de dragostea caldă și părințească a Exc. Voastre, dragoste, a cărei căldură mi-a înviat inima încă din tinerețe, la acea vatră a științelor sfinte, unde ne pregăteam la misiunea cea sfântă și sublimă a preoției și unde mi s'a dat mie și celorlalți frați ai mei să vedem pilda cea viie a iubirii lui Hristos, pildă, pe care Exc. Voastră ni-ați dat-o cu o râvnă pururea înflăcărată.

Mă simt fericit, că Preafericitul nostru Părinte m'a aflat vrednic de grația sa preainaltă și prin aceasta iarăși a dat dovadă de speciala sa iubire, ce o are față de fiii Diecezei noastre scumpe. Preafericitul nostru Părinte îi învrednicește pe mulți dintre fii săi de grația sa și îi distinge chiar peste meritele lor, parte ca pe cei slabi să-i încurajeze a înainta pe calea virtuților, parte ca pe cei statornici să-i îndemne la o râvnă și mai mare. Grația prea înaltă, de carea am fost învrednicit acum, încă nu voiește altceva, decât ca ochii mei de acum înainte, când cu pași repezi se apropie răsplata finală, ochii mei să fie pururea așintiți la Dumnezeu, carele singur este răsplata noastră cea adevărată, cum ne spune Evan-

gelistul: **și va fi plata voastră multă și veți fi fiii celui Preaînalt.** — Aceasta va fi distincția cea dumnezească, aceasta va fi răsplata cea adevărată, carea nu va trece nici odată, ci va rămânea pentru toți vecii.

De aceea cu smerenie îmi ridic gasul meu de mulțumită către preabunul Dumnezeu pentru multele sale daruri, de cari părtaș m'a făcut viața întreagă și îndemnat mă simt, ca să promovez mărirea lui aici pe pământ și să stau în slujba Bisericii Lui cu credință, până îmi vor îngădui puterile mele cele slabe.

Cu profund omagiu mulțumesc Preafericitului nostru Părinte pentru deosebita grație, de care vrednic m'a aflat și pentru carea nu voiu înceta a-l ruga pe bunul Dumnezeu, să-i dăruiască cârmuire îndelungată, pentru ca să îmblânzească mânia vrășmașilor Bisericii lui Hristos, să întărească Cetatea Domnului, și să facă să învingă Crucea și Regele Hristos, carele a fost restignit pe ea.

Cu profundă reverință îi mulțumesc Eminenței Sale Card. Dolci de protecția sa

puternică, de carea m'a învrednicit și a făcut, ca peste vredniciile mele, să fiu înălțat la această demnitate, apreciind munca mea de rector al Seminarului nostru diecezan, pe care în două rânduri l-a învrednicit de înalta sa vizită.

În sfârșit vă rog, Excelență, preabunul meu Părinte, să binevoiți a primi mulțumitele mele profunde, pentru că ați făcut ca Preafericitul nostru Părinte să-și îndrepte privirile asupra nevredniciei mele și să-mi retribuiască puținele mele servicii cu o mână atât de largă. Implor binecuvântarea lui Dumnezeu asupra apostoliei Exc. Voastre, apostolie, carea a produs rezultate atât de strălucite și roduri atât de îmbelșugate, decât cari nu s'au putut realiza în întreg trecutul Diecezei noastre. Îl rog pe bunul Dumnezeu, ca acest zel apostolic al Exc. Voastre să fie răsplătit aici pe pământ cu dar și binecuvântare și cu viață îndelungată, iar după ce cu voia lui Dumnezeu se va sfârși misiunea pământească carea Vi s'a

II. D. Dr. GHEORGHE MICULAȘ protonot. ap.

încredințat, să primiți răsplata de carea au fost învredniciți Apostolii lui Hristos și Sfinții lui Dumnezeu.

Exelență, din tot cuprinsul sufletului mă rog și mă voiu ruga; pe Arhiereul și Stăpânul nostru, Doamne, întru mulți ani trăiește-l!

După cântarea doxologiei și deslegarea obișnuită, în refectorul superiorilor a avut loc o mică recepție, unde notabilitățile au prezentat noului instalat omagii și felicitări între alții președintele Agrului diecezan D-l Dr. *Gelu Egri* ș. a..

II. Sa Dr. *Gheorghe Miculaș* s'a născut în Ciumești (acum în jud. Sălaj), la 25 Martie 1874 (e de 59 ani), clasele primare le-a făcut în Ciumești și Carei, clasele liceale și bacalaureatul la liceul călugărilor premonstratensi din Oradea, unde a fost totdeauna între primii eminenți; teologia a absolvit-o cu un rezultat strălucit la facultatea teologică din Budapesta (1898) unde a luat și doctoratul în științele teologice (30 Iunie 1903). În anul 1901, ca teolog absolvent, este numit actuar II la oficiul diecezan, în 1903 este numit vicecontabil la Oficiul administrativ al fundațiilor diecezane, în 1904 prefect de studii I la seminarul diecezan și profesor din științele pedagogice la școala normală diecezană; în 1905 vicerector al aceleiași seminar, membru al Tribunalului matrimonial diecezan, al exactoratului diecezan și al comisunii mixte pentru pensionarea învățătorilor din județul Bihor. În anul de tristă amintire 1915 (26 Iunie), a fost numit director al școlii normale diecezane, unde 1917 sub regimul închizitorial al inspectorului Téglasi a avut mult de suferit împreună cu întreg corpul profesoral al școlii. În Septembrie 1915 (26 IX) e numit

canonic al Capitlului Catedral și Rector al Seminarului diecezan, care calitate, cu o întrerupere de 3 ani (1925—1928) a păstrat-o cu multă competență până în ziua de azi. În 1923 e distins cu demnitatea de prelat papal, în 1924 e constituit vicar general episcopesc, iar acum (în 1933) îl ajunge marea onoare și demnitate de Protonotar Apostolic *ad instar participantum*. O carieră lungă și mereu ascendentă în funcțiuni și servicii cu răspunderi tot mai grele și mai serioase, pe cari însă Il. Sa, datorită inteligenței sale acute și scapărătoare cu care a fost înzestrat de Creatorul și a tactului și dibăciei sale personale câștigată prin experiența unei vieți întregi de observații și studiu al oamenilor și al lucrurilor, le-a îndeplinit totdeauna cu mult tact și înțelepciune. Il. Sa a fost totdeauna un vajnic și aprig apărător al instituțiilor noastre diecezane, mai ales al Seminarului, în care și-a trăit aproape toată viața și ale cărei tradiții s'a nizuit a le păstra cu sfințenie. În noua Românie, unde tot felul de nechemăți lingușitori fără valoare și profitori ai momentului au dat buzna la oficiile publice, deși primul director regional al învățământului românesc din aceste părți, Il. Sa a trăit mai mult retras dela zgomotul vieții publice, dedicându-se operei de desvoltare și ridicare a instituțiilor de învățământ și educație în fruntea cărora stă. Totuși patria a ținut să-l răsplătească cu trei decorații: Coroana României în grad de Ofițer, Steaua României în grad de Comandor și Răsplata muncii pentru biserică cl. I. Dieceza mai are nevoie de energia, experiența și dibăcia probată a Ilustrității Sale noului protonotar, de aceea Dumnezeu să ni-l țină încă *la mulți ani!* **Red.**

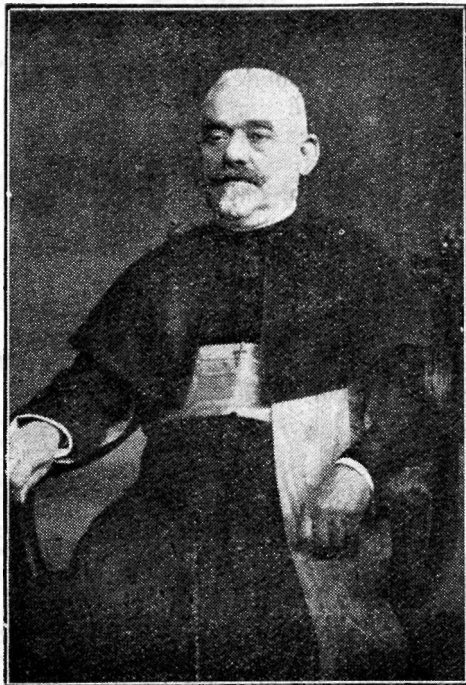
40 ani de preoție ai Rvs-mului arhidiacon-protopop Gheorghe Maior.

Duminecă în 2 Iulie crt., neobositul și veșnic agilul protopop al districtului central, arhidiacon onorific, Rvsmul *Gheorghe Maior*, a împlinit 40 de ani de preoție. Acest eveniment atât de însemnat în viața particulară de preot și părinte a jubilanului, care are și a avut în viața publică bisericească și civilă un rol atât de accentuat, n'a putut trece neobservat și a fost sărbătorit cu fastul convenit de enoriașii, prietenii, cunoscuții celui sărbătorit, precum și de reprezentanții oficialității și ai diferitelor asociații din care sărbătoritul face parte.

În splendid luminata biserică parohială dela seminar, pe lângă acordurile festive ale corului Hubic, a fost celebrată în sobor o liturghie, pontificând jubilanul, în cadrele căreia Mon. Domn, *Alexandru Mihujiu*, cassier diecezan și adm. parohial la Santăul Mare a ținut un discurs festiv de pe amvon, în care a reliefat bogata și neobosita activitate de 40 ani de preoție a aceluia, care cu o trudă vrednică de admirat a știut să muncească totdeauna pentru binele familiei, bisericii și al patriei sale.

Din acest discurs festiv al Păr. Mihujiu reiesă, că jubilanul s'a născut în comuna Șeitin (jud. Arad) din familie preoțească, la 24 Aprilie 1870; teologia o

studiază în Seminarul romano catolic din Oradea, trece apoi la facultatea de științe din Budapesta, unde dă examen fundamental în matematici și fizică. Dar slăbind tatăl-preot, care avea și o familie numeroasă de întreținut, fiul, căruia îi surâdea un viitor strălucit ca profesor, se mulțumi a se dedica umilei cariere de preot. Hirotonit în 2 Iulie 1893, cu ocazia consacrării bisericii parohiale din Nôjorid, prin mâinile cucernicului și milostivului episcop Mihail Pavel, ajunge îndată coadjutor lângă tatăl său în Șeitini, la 1894 administrator local și în 1899 paroh în comuna natală. La șase ani dela hirotonire (în 1900) e deja notar districtual și protopop onorar, peste alți 3 ani administrator protopopesc al districtului Macău, iar în 1917 protopop titular al nou-înființatului district al Mureșului. — După o vastă și rodnică activitate în acele părți ale Aradului, — dovadă respectul și alipirea credincioșilor de acolo, cari au ținut să fie de față prin delegații lor la acest jubileu —, în 1923 e promovat, prin noul titular al diecezei Exc. Sa episcopul Dr. Valeriu Traian Frențiu, de protopop al Orăzii și distins cu titlul de Arhidiacon onorific. În această calitate a adus servicii nenumărate diecezei și parohiilor, mai ales ca referent și delegat în chestiunile agrare ale diecezei, ca

Rvs. D. GHEORGHE MAIOR

membru în repetițe rânduri în Consiliul municipal și în al județului Bihor. Neobosită și îndeobște cunoscută este multilaterală activitate a jubilarului în sânul tuturor asociațiilor culturale și organizațiilor de interes public.

După terminarea liturghiei jubilară și a Tedeului cântat ca mulțumită pt. multele haruri concese jubilarului, lumea selectă și numeroasă trece la

casa parohială, unde, în cadrele unei recepții solemne, jubilarul primește felicitările celor prezenți. — Vorbește întâi Ilustrisimul Domn Dr. *Gheorghe Micuș* vicarul general episcopesc al diecezei, care, în numele episcopului diecezan, al Veneratului Capitlu și al întregii dieceze, în cuvinte alese, măgulitoare și pline de elogii, apreciază activitatea de 40 ani de muncă asiduă și rodnică a jubilarului și cuprinde personalitatea lui în cuvintele: „*Benignus et purus, ardens ut ignis, vas aureum in charitate, oliva misericordiae et cypressus in mentis ereclione*”. În numele preoțimii districtuale vorbește Păr. insp. *Simion Gocan*, care prin cuvinte frumoase arată în viața protopopului Maior viața sbuciumată, dar totuși plină de speranță și idealism, a preotului român. În numele magistraturii îl omagiază prim-președintele Tribunalului Bihor *Al. Athanasiu*; în numele Consiliului județean și al org. partidului național-tărănist Dr. *Teodor Roxin*; în numele primăriei Dl. viceprimar *Andrei Crăciun*, în numele enoriașilor, curatoratului și al Agrului diecezan și parochial Dl. Dr. *Ge'u Egri*, primcuratorul bisericii Olosig etc. Mai vorbesc în numele Reuniunii Femeilor Române din Oradea și Bihor D-na *Veturia Dr. Candrea*, în numele Reuniunii Mariae a femeilor gr. cat. D-na *Maria Dr. Radu*, al »Astrei« Dl. dir. *Teodor Neș*, iar în al corului »Unirea« Păr. prof. *Francisc Hubic*. — A răspuns tuturor cu glas emoționat jubilarul, care, fericit de viața și lupta ce a luptat, mulțumește tuturor pentru sentimentele de sinceră dragoste ce i-au manifestat cu acest prilej și promite solemn, că se va strădui a servi și de-acum înainte cu dragoste și cu cinste biserica și țara românească. — Corul »Unirea« intonează de trei ori

Mulți ani. — Publicului i se servește un copios bufet. — Jubilarul a primit și multe telegrama și adresa de felicitare.

Jubileele, mai ales la preoți, sunt popasuri, nu de odihnă, ci de reprivire, de mulțumită și mai ales de încondare a puterilor pentru a ajunge, prin noi eforturi, la realizarea binelui, a frumosului și a nobilului în lume. De sigur de aceste idei și propusuri va fi fost cuprins și sufletul jubilarului, care, într' adevăr, cu un zălar și neobosit a dezvoltat, pe variate terenuri, o activitate intensă și închinată binelui public. Ca preot, ca cetățean, ca exponent cultural și social și-a luat partea leului din toate manifestările publice și sociale. Ideile ce l-au călăuzit au fost totdeauna binele, adevărul și dreptatea; binele bisericii, pe care o slujește cu râvnă și al credincioșilor, pe care îi ajută cu concursul său părințesc și eficace. În fața unei atât de variate și bogate activități jubilarul nu poate să stea decât cu sufletul mulțumit și liniștit, dorind a dezvolta încă multă activitate până la încoronarea cu cununa dreptilor chivernisitori. Cu această speranță îi urează și »Vestitorul« mulți ani plini de mângăere și seninătate. **Red.**

— **Pelerinaj la Roma.** No. 27 din 8 Iulie al „*Unirii*” din Blaj publică chemarea la marele pelerinaj național organizat de biserica noastră la Roma străbună, care va avea loc din prilejul Anului Sfânt între 27 Sept.—14 Octomvrie (grupul mare) și 27 Sept.—8 Oct. (grupul mic). Pelerinajul va fi condus de Mons. *Dr. Ioan Coltor*, canonic, f. ministru, directorul pelerinajelor naționale române. *Grupul mare*, care pleacă din Oradea în 27 Sept. ora 1.00 și se renapoiază tot acolo în 14 Oct. orele 7.30, va atinge, în timp de 17 zile, cele mai importante și mai memorabile puncte ale Italiei, cu opriri însemnate de câte 1—2 zile (la Roma 4 zile) în orașele Veneția, Padua, Neopol, Pompei, Torino, Milano. Grupul mic are același program ca și grupul mare, până la plecarea din Roma, când, pe o cale mai scurtă, se întoarce acasă. Costul pelerinajului (cuprins tot): în grupul mare: **12.650 Lei**, cu grupul mic (10 zile): **7.650 Lei** — Anunțarea până în **10 August** la *Administrația Centrală Capitulară, Blaj*, unde se va trimite și costul până la aceeași dată.

Mai notăm, că sub conducerea Păr. *Anton Gabor* dela Iași pleacă dela București un alt pelerinaj în **18 August** (orele 7.30, anunțarea a expirat la 15 Iulie), care asemenea va avea un *grup mare*, cu program mai lung și *grup mic*, cu program mai scurt. Programul și costul e același ca la cel din 27 Sept. cu osebirea, că cel bucureștean pleacă prin Jugoslavia nu prin Ungaria,

Facem și noi apel la toți iubitorii de neam și lege, să folosească acest prilej minunat și bogat în grații de-a vedea Roma și Italia, patria noastră străbună și centrul spiritual al lumii.

Despre familie*)

Nu odată mi-am pus întrebarea: De ce oare D. N. I. Hristos voind să ne răscumpere, și-a ales calea întrupării din femeie, nascându-se ca copil neputincios și crescând într-o familie săracă sub ascultarea părinților săi, când El putea să-și aleagă altă cale mai scurtă, mai puțin istovitoare și mai mult glorioasă? Misterele sfintei noastre religii sunt nepătrunse. Răspuns precis asupra lor nimeni nu poate da. Teologia încearcă să dea explicații cari arată, că tainele religiei noastre nu sunt, în contradicție cu logica minții omenești. Atât doar.

La întrebarea de mai sus ne dă răspunsul însuși actualul nostru sf. Părinte, Pp. Piu XI, care într-o enciclică a sa spune, că Mântuitorul și-a ales calea aceasta a întrupării cu scopul să sfințească familia creștină. Prin faptul viețuirii Lui timp de 33 ani în sânul familiei a voit nu numai să ridice această instituție la gradul de Taină, dar voi să o așeze pe cel mai înalt pedestal posibil, un pedestal neajuns nici de celele îngerești.

Și de fapt, familia, așa cum o concepute Mântuitorul, merită acest pedestal, fiindcă familia creștină este colaboratoarea lui D-zeu în procrearea și educarea omenirii.

Orice familie — slim — se compune din tată, mamă și copii.

Capul familiei este tatăl. Un nume impunător, la auzul căruia și-se încălzește coșul pieptului, poate fiindcă și pe D-zeu îl agramim tot cu acest nume. Ce misiune superbă are un tată! El este stâlpul și țaria acelei instituții, care concurează cu Creatorul. — De mintea, priceperea, tactul și energia lui deprinde soarta familiei, compuse din suflete nemuritoare, create pentru o viață vecinică. Tată... Sunt familii bogate, putred de bogate și — grozav de nefericite, din motivul că tatăl familiei nu-și înțelege rostul. Și sunt alătea și alătea familii sărace, lipite pământului — și totuși fericite, fiindcă capul familiei este cu adevărat părinte și și pricepe menirea. Sunt familii unde tatăl este ocrotitorul alor săi, și sunt familii, unde el e țaranul lor. Sunt familii, unde soția și copiii privesc la capul lor ca la un dumnezeu, și sunt familii, ai căror membrii fug de el ca de diavolul și-l urăsc. Sunt familii unde tatăl e un adevărat sf. Iosif, și sunt familii unde el e întruchiparea vișului și al răutății. Sunt familii a căror cap este om celebru, inteligent, cu o minte ce luminează un neam, un popor ori omenirea întreagă, — și familia lui orbacă totuși în cel mai mare întuneric, și odraslele lui sunt rușinea omenirii. Avem și noi Românii câteva exemple... Și sunt familii unde tatăl este om simplu, fără carte, și casa lui e totuși culb de fericire și copiii lui sunt modele de creștini și de cetățeni.

Sunt tătani cari onorează acest nume, și tătani cari îl trag prin toate gunoaiile. De unde această mare deosebire?

Cine-ar putea da răspunsul potrivit? Omul e taina tainelor. În ființa individului, ce trăiește și se zbate azi în lume, lucrează și activează virtuțile și viciile atâteor sufe și mil de străbuni. Cine-ar ști să spună de ce într'un om triumfează virtuțile moștenite, iar într'altul păcatele. Unde-i filosoful, care să dea un răspuns cât de cât satisfăcător, după ce cu ascușul minții lui a disecat sufletul omenesc? — Nimeni nu

știe... Nimeni nu ne poate răspunde la întrebarea, de ce unul e tată dulce și altul tată mașter?

Se pare însă, că demnitatea de „pater familias” presupune o chemare întocmai ca cea a preoției. Câți preoți inteligenți cunoaștem, cari ilustrează literatura, politica ori chiar armata, — dar faptele și viața lor îi dovedește totuși, că nu au chemarea statului, pe care l fac de batjocură și de rușine.

Câți dintre candidații la însurat își privesc azi acul lor ca o sfântă chemare ce cere o pregătire temeinică? Și câți dintre noi ni-am instruit mirii, cari veniau să primească binecuvântarea noastră, despre chemarea lor sublimă?

Mama... Mamele!

În privința caracterului de mamă, ele ne dau o scară mai puțin variată decât tătanii. De sigur sunt și mamele diferite, dar când e vorba de copilul lor, os din osul lor, — toate sunt la fel: îl hrănesc și-l apără cu jertfa propriei vieți. Sunt totuși mame — veți zice — cari își leapădă copiii! Da, sunt excepțional și de acestea, cari dintr'o pudicizie rău aplicată își părăsesc sauucid odraslele nou născute, dar sunt foarte rari, și oamenii pe unele ca acesta obicinuesc a le numi: „bestii,” „denaturate,” adică animale sălbatice fără natură de mamă.

Da, sunt și ele deosebite: sunt mame pen'ru cari copiii sunt cea mai scumpă comoară, și sunt mame cari își încredinșează creșterea copiilor pe seama servitoarelor, sau ulitelor.

Sunt mame cari cresc Grachi, și sunt mame cari alăplează Neroni. Vor fi mame sfinte și vor fi mame păcătoase, — dar inima lor de mamă niciodată nu va putea degenera într'o așa măsură, ca a unui tată. Niciodată! Nu există crimă atât de abominabilă, spurcală și infernală pe care să n'o scuze și ierte o inimă de mamă: fie aceea de regină, fie de cerșitoare. În ochii mamei copilul ei e cel mai bun, cel mai nobil, și cel mai frumos. Căci chemarea de mamă este înăscută în femeie ca un instinct puternic, — fără de care omenirea de mult n'ar mai exista. Nu i vorbă, și sufletul de mamă ascunde multe taine, multe surprize; înrânsul încă se cumulează virtuți și păcate, inclinări bune și inclinări rele, dar instinctul de mamă este atât de puternic, încât într'un moment dat acela le copleșește pe toate și, pe deasupra tuturor viciilor înăscute sau câștigate, se ridică strălucitoare, triumfătoare: mama!

A îndrepta pe cale bună acest instinct, — iață chemarea preotului. Este datoria lui sfântă în vederea salvării aceleia care este scopul și singura îndreptărire a familiei, a copilului.

Copilul, întruchiparea alor două ființe deosebite, înbinarea alor două serii de generații într'un singur individ. Copilul, în care se oglindesc viciile tatălui deopotrivă cu virtușila mamei, bunele inclinări ale părintelui, cu păcatele maicei. Copilul, care a duce la lumina soarelui păcatele săvârșite în bezna întunericului, și scoate la iveală virtușile ascunse în două ființe omenesci. Copilul, materie din care poți face un cap de operă și din care poți ciopli un monstru. Copilul, marmură sclipitoare în mâna măestrului, și neagră

*) Această conferință a fost citită la adunarea preoțească districtuală de primăvară în 23 Martie 1933 în Oradea.

tină între degetele diletanului nechemat. Copilul, moșteanul cerului ori candidatul infernului. Copilul inger sau copilul drac!...

Iată familia! Familia pe care o consfințise Domnul prin întruparea și viețuirea Lui într'ansa.

Ea este temelie pe care se clădește Patria, ea este cărămida din care se înalță Biserica. Zdruncinată odată această temelie, viciată această cărămidă, nu va putea exista nici una nici alta. Diavolul înfălege prea bine acest lucru, pe care legiuitorii zilelor noastre nu-l bănuiesc, și de aceea prin slugile sale — oficiale și neoficiale — lucră azi mai mult ca oricând la distrugerea familiei. Nu fac aluzie la Rusia Sovietelor, unde familia a fost simpluminte desființată, ca o amintire „burgheză“ și înlocuită cu amorul liber, instituție mult mai potrivită unor bieți proletari necăjiți. Mă cugeț la Statele creștine moderne, bunăoară la România noastră pravoslavnică, unde — după război mai ales — asistăm la tristul proces al destrămării familiei. Ori ce sunt miile de divorțuri, cari se înmulțesc din zi în zi, adulterele pe față și căsătoriile așa zise triumphiulare, uneori chiar poligonale dacă nu declinul și amurgul vechei vieți familiare românești? Ce înșamnă, dacă nu slăbirea legăturilor familiare, acea sete de a evada din cercul închis al căminului pe arena publică a dancierilor și petrecerilor cu rost și fără rost?

La orașe!? Să nu ziceți!... Nu numai la orașe, ci și la sate! Azi satele cu o râvnă nevrednică de laudă țin izvorul moravurilor moderne și mondene ale orașelor, — bineînțeles în felul lor de a fi și a pricepe și după puțința lor materială, — dar îl țin. Și apoi ce înșamnă moda, care începe a se lăși azi și la sate, a sistemului de unul sau doi copii? Sau a nici unuia!? Distrugând scopul unei instituții, distrugi instituția însăși; căci familia fără copii, e ca vatra fără foc; răspândește numai ger și ghiafă în jurul ei.

Putem noi preoții sta indiferenți cu mâinile în sân și să privim cum se distramă temelie creștinismului și românismului; familia creștină și română? O, nu! Răspunderea noastră înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor este enorm de mare.

Noi nu ne putem opri la binecuvântarea cu care inaugurăm — dacă mai inaugurăm — o familie românească. Datoria noastră e cea a grădinarului, care și îngrijește planta de primăvara, din floare, până toamna, când își scutură roada. Părintele sufletește azi, n-ai mult ca oricând, este dator să urmărească cu vie atențiune vieța familiară a credincioșilor săi și să vegheze cu ochi neadormiți, intervenind fără preget când e nevoie. Vremea lui „n'aude nu vede“ a trecut, dacă nu vrem să scăpăm terenul de sub picioare — cum au pățit preoții din Rusia și Spania. Bine înțeles, tactul și prudența pastorală vor fi totdeauna normativul zelului nostru între toate împrejurările.

Mai ales noi preoții români mai avem și o armă puternică, o armă pe care confrății noștri din Apus nu o au, o armă atât de eficace în lupta tuturor curentelor antifamiliare: pilda însăși a vieții noastre proprii familiare. Mare, puternică, colosală armă! Cu această armă au susținut străbunii noștri creștinismul și românismul în cursul atâtor veacuri de restriște. Pilda vieții familiare a preotului român a fost călăuza și făclia luminoasă a satelor noastre în bezna întunecului de veacuri, prin care a trecut acest oropsit Neam. Dela luminoasa vatra preoțească s'au ridicat

cei mai străluciți bărbați pe cari i-am avut în trecut și îi avem în prezent!

Această vieță familiară curată ca apa cristalină dela munte a preotului român a fost pavăza și țaria Neamului și — de ce n'am spune-o — și a Bisericii noastre românești. Numai cine ignorează trecutul nostru, poate vorbi cu ironia cu care auzim azi vorbind unii părinți și frați — despre preoții căsătoriți și familia lor.

Lumea urmărește și azi cu atențiune vieța preotului. Ba azi mai mult ca oricând! Azi credincioșii nu mai fac ce zice popa, ci fac ce face popa. Și la orașe... dar mai ales la sate vieța preotului și a familiei sale e carte deschisă, de toți cetită, de toți văzută, — văzută, cetită și imitată.

Și noi, — noi pe cine vom imita în viața noastră familiară? O, iubiți frați, avem și noi modelul nostru: e sf. Familie, acea familie, din care făcu parte timp de 33 ani Magistrul și Răscumpărătorul nostru, marele Preot: D. N. Isus Hristos.

Pe aceasta să o imităm!

Simion Gocan.

Un colț fermecat al naturii.

— Stâna de Vale. —

Duminecă în 2 Iulie crt. CLUBUL TURISTIC BIHOREAN și-a inaugurat cu mare solemnitate CASA TURISTILOR, ridicată prin contribuția efectivă a Exc. Sale episcopului Dr. VALERIU TRAIAN FRENȚIU (teren și material), a județului (5000), a orașului Oradea (2000), a altor mulți binefăcători și a membrilor Clubului amintit. Serviciul divin de inaugurare l-a săvârșit în persoană Exc. Sa Episcopul în prezența prefectului județului Bihor Dr. PETRU POPOVICIU, și a altor reprezentanți oficiali, a unui numeros public între cari D-l general DĂNILA POP etc. și la 700 turiști veniți dela Oradea, Cluj, Arad, Turda, Timișoara etc. Vicepreședintele Clubului, D-l prof. IOAN BUTA, dela liceul Gojdu din Oradea a ținut următorul discurs de inaugurare.

Excelența Voastră, Înalt Prea sfințite Domnule Episcop, Domnule General, Domnule Prefect, Frați Turiști,

A fost odată, când aceste plaiuri frumoase zăceau ascunse și umilite sub valurile superbe ale apelor. Ele gustau din vuetul valurilor spumoase și nu din adierea lină a vânturilor. Un întunec de nepătruns le acoperea. O nemulțumire tainuită clocoțea în afunzimi, iar din aceasta izvoriră razele speranței unei apropiate mântuiri. Într'o consfătuire intimă a elementelor subjugate se dădu semnalul de revoltă, căci sufletul lor mare, înrudit cu giganticele colosuri ale Carpaților, își revendică drepturile de libertate, obținute deja de rudele sale. Scoarța pământului umilită, conștientă de forța ei creatoare, refuză apelor sălașul, acordat cu atâta largheț. Își înalță fruntea încrețită dornică de lumină și aer, începând o luptă hotărâtoare. Marea învinsă își retrage oștirile pe alte meleaguri. Pământul începe o nouă vieță, biruitor și falnic se ridică spre cer. Își ia forma fraților săi mai mari

— a Carpaților răsăriteni, efectiv spriginit și patronat în acțiunea sa de niște rude mai bătrâne, de munții Măcinului din Dobrogea. „In urma acestor schimbări, măruntaele pământului se sbuciumă și în mânia lor aruncă columne de materii geroase, cari învârtoșindu-se formează un nou și puternic zid de apărare.” (I. Murășan). — Veacuri de veacuri au trecut până la liniștirea definitivă a acestor fenomene de reclădire a lumii noi, și întoarcerea unei epoci de pace și liniște. — Înălțimile pământului, scăpate de vârtejul schimbărilor, au îmbrăcat haină de sărbătoare, ici sau împodobit cu stejari stufoși, colo cu brazi trufași, iar culmile le-au brodat cu șnepi pe fundul verde al erburilor mălăsoase. — Colții vremii au mai pieptenat munții. Văile și-au trasat căi adânci pe unde aleargă sgomotos apele lor spre sânul mamei — spre marea cea mare, împinse de un imbold tainic și de un dor irezistibil, imbinându-se totul în cel mai frumos aspect pe care ni-l poate da natura. Coastele, poenele, cascadele, se iau la întrecere pentru a desfătă ochiul omului.

Sunt frumoși munții ori unde ar fi ei. Toate națiunile sunt fermecate de încântătoarele frumuseți ale munților lor, Francezii de munții Apenini și Pirinei, Germanii de Schwarzwald și Harz, Elvețienii de Alpi; noi Românii de Carpații noștri. — Sunt frumoși Carpații; șira spinării Țării Românești, dar între frumoșii cei mai frumoși și cei mai interesați în varietatea lor înfință sunt munții Apuseni: „îmbrăcați cu păduri de stejar, fag și brad dar și cu stânci pleșuve, peșteri minunate, căderi de ape și pietri grăitoare și o mulțime de alte frumuseți și minunății naturale. Culmile lor nu ajung înălțimile Carpaților, dar în schimb rivalizează nu numai cu ei ci cu oricare munte din Europa.” (I. Murășan). — În partea lor apuseană se află un loc ascuns, în care aerul este mai plăcut, izvoarele mai cristaline, mirosul de balsam al florilor mai răcoritor, cântecul păsărilor mai vesel, iar foșnetul brazilor se împletește armonios cu șoptitul mistic al părului cel despica. Jur împrejur, străjuesc uriașii munți prăpăstioși cu coastele îmbrăcate în haina deasă a brazilor seculari. Câte un pisc reușește anevoe să pătrundă cu privirea valea miraculoasă, se înghesue, căci trebuie să vadă și el poiana minunată, raiul bihorean, *Stâna de Vale*. — E o regiune unică în întreaga Țară Românească. Situația ei centrală și dominatoare îi oferă și avantajul de a fi cea mai însemnată localitate de turism și alpinism și totuși a vegetat mulțe veacuri într'un anonim nemeritat. — Poate ciobanul și-a răcorit setea la izvoarele ei cristaline, poate animalele sălbătice și au căutat adăpost în locul acesta sculit de furia vremurilor; de altă atențiune nu s'a bucurat. — A trebuit să cutreere aceste plaiuri marele năințas al Excelenței Voastre, episcopul Pavel, al cărui suflet mare tulburat de privescerea tainice frumuseți, a conceput ideea unei stațiuni climaterice acum 50 de ani, la 1883, și a luat hotărârea realizată imediat, de a pune la dispoziția publicului suferind imensele posibilități de vindecare ce le imbie cu dărnicie aici natura. — Drumul dela Beiuș, croit în stânci și coaste prăpăstioase, fântânile făcute, vilele vechi, sunt opera acestui luminat Păstor. — Locul acesta a servit prilej de înfrățire între națiuni și confesiuni. La 1884 aflăm între invitații Sf. Sale o familie ortodoxă, una rom. catolică, o familie calvină și un rabin. — Activitatea Episcopului Pavel în domeniul ridicării Stânei de Vale apare în contururi mai bine reliefate și mult mai mă-

reață, dacă cei de astăzi din veacul sporturilor o privesc în lumina indiferenței majorității publicului de atunci. Din cafenelele pline de miasme ucigătoare, din încăperi fără aer și fără lumină se critica insuficiența mijloacelor de comunicație. Marele Episcop, în loc să răspundă criticilor și ironiilor răutăcioase, lucra efectiv pentru ameliorarea lor. În același timp urca plaiurile și sorbea cu desfătare aerul ozonat și parfumat de munte. — Degetul lui Dumnezeu a lucrat aici la distribuirea munților, acest giuvaer a ajuns în mânele bisericii. Este un noroc deosebit pentru Țară și pentru Societate. O mână neprețuită, un exploator hrăpăreț ar fi distrus cea mai neprețuită comoară sau ar fi exploatat-o fără milă. Țara și publicul ar fi pierdut un loc de frumuseți, de care numai în povești auzim. Un noroc special a avut și Biserica prin chemarea la cârja arhierescă a luminatului episcop Pavel, care a descoperit și pentru țaran aceste plaiuri.

Eu văd o mare asemănare între activitatea Excelenței Voastre și a marelui înaintaș. Episcopul Pavel amplifică clădirile liceului din Beiuș, ridică acolo două internate, pune bazele unuia la Oradea și nu lipsește dela nicio inițiativă de binefacere. — Excelența Voastră ați alimentat cu fonduri toate manifestările de interes obșlesc, ați reclădit Seminarul, împodobiți întreagă Dieceza cu biserici, iar acum puneți temelie celei mai grandioase instituții românești la Oradea. Aici la munte augmentați moștenirea primită. Nu vă mulțumiți cu drumul pe poteci scrise de capre și ciobani, ci faceți un drum de fier.

Excelența Voastră prăvăliți stânci, schimbați alvia apelor și durați legătură veșnică între oraș și munte. Conduși de învățăturile evanghelice deschideți și aici publicului o biserică, munții. Ei erau închiși celor săraci și celor slabi. Precum biserica, alinațoarea suferințelor, este deschisă tuturor deopotrivă, tot așa deschideți prin drumul de fier posibilitatea celui săraci și fără automobil și celui slab și fără ajutor să pătrundă la umbra piscurilor trufașe unde mișună din belșug razele aducătoare de sănătate. Episcopul Pavel a avut norocul să desgroape un diamant; Excelenței Voastre v'a revenit fericirea să șlefuiți un briliant, care va străluci ca dovadă nepieritoare a unui suflet mare și înțelegător de-a lungul veacurilor până la sfârșitul vremii, pentru toate generațiile de turiști, cari vor străbate aceste locuri. Din acești munți se vor înălța, la vederea imenselor bogății și frumuseți, imuni de laudă la adresa naturii, de către cei necredincioși, rugăciuni fierbinți spre mărirea bunului și dărnicii lui Dumnezeu, de către creștinii adevărați; și toate vor fi ascultate de același mare Cărmuitor al lumilor și veacurilor: de Dumnezeu.

Excelență! În acest cuib de Dumnezeu binecuvântat ați acordat asociației noastre un locșor și materialul necesar clădirii acestei case de adăpost. Noi știm, că ați făcut această maritimă donație din două motive: din îndemnul învățăturii creștine al cărei mare predicator sunteți și din interesul mare ce-l acordați turismului din România. Noi vă mulțumim pentru acest mare și neprețuit sprijin și Vă asigurăm că nu vom uita niciodată acest gest nobil a cărui amintire va trece neștearsă și la generațiile viitoare și vom rămânea de-a pururea recunoscători, toți membrii asociației noastre, de acum și de totdeauna.

Frați turiști! Astăzi se deschid ușile acestui lăcaș de înfrățire. Când veți fi triși și desnădăjduiți, că viața grea vă năruște planurile și risipește spe-

ranțele, când oamenii, socoliți prieteni, vă părăsesc văzându-vă copleșiți de nenorociri, când vieața cu luptele sale pentru existență deslănțue palme, când cei chemați să fie conducători — părinți, se transformă în răuvoitori și ori de câte ori voiți să vă renașteți sufletește, părăsiți orașul sgomotos și vă îndreptați

pașii spre munți. Aici în singurătatea sublimă, la șoptitul brazilor, la murmurul păraelor, sau clocotul apelor, veți recâștiga seninătatea sufletului. Fiecărui îi stă deschisă această comoară și fericit este omul care se știe folosi de dânsa.

Prof. Ion Buta — Oradea.

De prin cărți bătrâne

— Corund —

Pe linia șoselei județene: Supurul de jos — Hodod prima comună este Corundul.

Comună mică cu oameni harnici; de-o moralitate mai înaltă ca ale multor alte sate mai mari; în situație materială bună — Cum s'ar zice: puțini, dar buni!

E parohie cu două filii: *Ser*, cu biserică și *Bogdand*, fără biserică! Ambele sunt populate în majoritate de minoritari (unguri reformați).

Biserica din Corund e de bărne de goron, din 1723. Spun bătrânii, că așa, întreagă, a fost transportată de pe delușorul de-asupra satului, locul ei de azi — în mijlocul satului lângă șosea — legată în gujbe cu 26 de boi, pe durduluci, de baronul Francisc Wesselényi în anul 1852.

Turnul ei e subțire și înalt și în colțurile dela streșină are încă 4 turnulețe. Pictura internă, veche, în multe locuri e ștearsă!

Dintre cărțile corale cele mai multe sunt cu litere cirile. Notițele din aceste — fiind scrise tot cu cirile și încă »la repezeală« — sunt anevoe descifrabile, și le comunic în următoarele:

1. Pe un *Liturgier* din 1775 pe marginea din jos a paginilor prime: Aceasta sfântă și d-zăiască liturgie — o au cumpărat — jupănu Sasu Ioan — fiind curator — și lăcutor în Dersida — ca să-i . . . — în 19 Martie . . . — anii dela Xtos . . . — . — Textul de pe pag. 8, 9, 10, 11 este necetibil.

2. Pe hârtia lipită de pereții anterior al Evangheliei tipărite sub »Io. Nicolae Alex. Mavrocordat, fiind purtătorul pravoslaviei Kyr Daniil-Mitrop. a ită țara rom. și exarhul plaiurilor« se află o notiță din 1841, din care se poate ceti atâta: »1841 Mai 27 au ploiet ântâie 4 săptămâni și 4 zile sînpetrului atunci au răsărit . . .«

3. Pe un *Triodion* din 1781 dela Blaj pe ultima foaie netipărită, se află aceste notițe scurte:

a) aceasta aci să scrie la voi ca din cinste.

b) Cinstite și înțelepte Kyr Iremo! întru duhul sfânt după duhul zmerenii noastre darul folosinții tale dela D-zeu atotșitorul.

c) Precum scrie Arhireul cătră mai mare Egumen și ștariș pre cuviosu mai marele a sfântului munte ce să chiamă Athosul dulce și pre . . . că duhul . . . frate și fiule zmerenii noastre darul — pace — milă —

. . . sufletească și ori ce alt bine de spășenie ne rugăm să să dăruiască mării sfinții tale dela D-zău atotșitorul. Darul și mila lui D-zeu să fie cu cuviință sfinții tale. Amin.

4. Pe Strajnicul tipărit la 1804 »cu tiparul Seminarului« sub Ioan Bob la Blaj, se cetește: »Aceasta sfântă Carte anume Strajnic, o au cumpărat sătenii Corundani pe seama bisericii dumilor sale ca să fie podoabă bisericească și sau cumpărat în curătorie lui Grama Alesa pe bani . . . 22 de zlofi și cine o ar fura sau o ar muta să fie afurisit și anatema. Sau cumpărat a 1810. Acest zapis l'am scris eu Popdanu Ilie.«

Notițe mai noauă se află în Evanghelierul dela Blaj 1900. — Pe foaia ultimă netipărită s'au scris »pentru vecinică pomenire« aceste: »In amintirea zilei de 20 April 1919 (Sf. Paști) și cu ocazia serviciului religios făcut pentru generația oștirii române care a făurit România Mare lăsăm pentru vecinică pomenire în sfânta Evanghelie numele noastre: Căpitan din Reg. 9 Roșiori: H. Solacolu; Căpitan din Reg. 4 Roșiori: Memel Sălteanu; sublocotenent din Reg. 9 Roșiori: Aurel Rad.«

Tot pe acea foaie se află notați cu creionul de actualul paroh numele alor 13 parohieni căzuți pe câmpul de onoare în războiul mondial în anii 1914—1918.

Mai aflăm apoi note cu creionul tot de actualul paroh și pe foaia, unde este arătată data Paștilor pe mai mulți ani (Ev. 1900). Aceste sunt:

a) Biserica din Corund e clădită — edificată — la 1723, mai de nou reparată 1816 și 1926.

b) Corundul până în 1862 a aparținut ca filie parohiei Giorocuta.

c) Preoții cari au fungat mai de nou în Corund: Vasile Sfura dela 1862, Ioan Farcău, Laurențiu Avram, Victor Vașvary.

De închiere reproduc notița scrisă pe fața dela baza cruciulișii de pe altar, din metal întărit în o bucată de lemn din Italia: »Aciasta s. Cruce a făcuto pe câmpul de luptă italian credinciosul din Corund Vasile Ardelean. Consacrată în 19. VIII. 1917. Dr. Eugen Széles, preot, prof.«

Pr. Aurel Papiu,
Giorocuta.

Din lumea catolică.

— **Rusia.** Ura ateilor ruși este așa de înverșunată, încât tipăresc mărci poștale deosebite împotriva Anului Sfânt al iubileului morții lui Hristos. Vânzarea acestor mărci s'a anunțat deja. De aceea Sfântul Scaun a protestat la Uniunea poștală dela Berna în Elveția contra vânzării acestor mărci. Să sperăm că guvernele europene nu vor admite o astfel de propagandă anticriștinească printr'o instituție oficială și răspândită în lumea întreagă cum este poșta pentru a sprijini comunismul ateu al sovietelor.

— **Roma.** În duminica Sfântei Treimi Sfântul Părinte a consacrat cinci episcopi indigeni, 3 Chinezi, unul Anamit și unul Indian. O cincime a tuturor catolicilor din Asia se află acum sub păstori indigeni. Numărul preoților indigeni în Asia este îmbucurător. În India engleză avem două mii de preoți indigeni și 1500 de europeni; în Indochina avem o mie și o sută de preoți indigeni și numai 360 europeni. China are 1420 de preoți indigeni și 1980 europeni. Japonia are numai o singură dieceză cu un episcop indigen, dar într'însa trăiește o treime a catolicilor din Iaponia. Coreea are 64 de preoți coreani și 81 europeni. Așa se apropie împlinirea cuvintelor repausatului Benedict XV: Asia să convertească Asia.

— Delegatul papal pentru Africa sudică Msgr Gijls-wijk a fost primit zilele aceste de Sfântul Părinte, și îi referi despre progresele Bisericii. Înainte de zece ani erau în Africa sudică numai 13 districte cu organizație bisericească, astăzi avem 22. Înainte cu 10 ani erau acolo vreo 300 de preoți, azi sunt 551; în mijlocul lor sunt 5 Negri, iar 50 de tineri negri se pregătesc în seminarii la sfânta preoție. Avem trei mii de surori în țară; opt asociații sunt compuse numai din Negre. Înainte cu 10 ani aveam 175 de mii de catolici, astăzi avem 300 de mii, cu 1300 de școli și cu 80 mii de copii.

— **Austria.** În ziua de 5 Iunie s'a semnat concordatul între Sfântul Scaun și Austria. Din partea Sfântului Scaun a semnat Cardinalul Pacelli, din partea republicii austriace cancelarul Dollfuss și ministrul justiției Schuschnigg. În timpul celor 11 ani ai pontificatului Sf. Păr. Piu XI s'au încheiat următoarele concordate. Cu Letonia 1922, cu Bavaria 1925, Polonia 1925, Lituania 1927, Modus vivendi cu Cehoslovacia 1928, cu Portugalia 1928, cu Prussia 1929, cu Italia și cu România 1929, cu Baden 1932 și o învoială separată cu România privitoare la numitul Status catolic din Transilvania.

— **Paris.** *Serbarea centenarului Societății S. Vincențiu.* În Mai 1833 se adună în odaia »Tatălui studenților« Bailly șase studenți cari voră să dea o dovadă vie a credinței lor catolice prin fapte de caritate. Fruntașul lor era Frederic Ozanam, întemeitorul Conferențelor Sântului Vincențiu. Acea întâie confe-

rință la Paris într'o sută de ani s'a dezvoltat în 14 mii de conferințe cu 200 de mii de membri. Numai într'un singur an (1932) societatea a împărțit între săraci și nevoiași două sute de milioane franci, ne vorbind despre alte mijloace de ajutor date oamenilor lipsiți de mijloace; multora le-a dat Societatea S. Vincențiu o existență cinstită, dobândind pentru dânsii un loc de serviciu cu o leafă suficientă, multora acest ajutor financiar și moral li era totdeauna prilejul schimbării vieții spre bine. Caritatea catolică încălzia inima rece mai înainte de toate cu dragostea lui Dumnezeu. — Așa era numai drept și cuviincios, că consiliul general pofti ca conferențele vincentiene să trimeată pe reprezentanții lor la Paris la o serbare generală. Și planul reuși minunat. Se prezintară reprezentanții alor 32 de națiuni. Lumea veche și cea nouă, Franța, Belgia, Spania, Italia, Anglia, Germania, Austria, Polonia, Iugoslavia, Canada, Statele Unite ale Americii de Nord, Argentina, Africa de Sud, India, China trimiseră delegați. Domnul Henric de Vergès era foarte fericit când îi era cu puțință să salute pe participanți în număr de aproape o mie în Colegiul Sântului Stanislau, în care fondatorul societății, Frederic Ozanam, fusese profesor aproape 2 ani.

Serbarea începu cu primirea Cardinalului Verdier de la Paris, care, ca delegat al Sântului Părinte, veni la strălucita întrunire cu o deosebită scrisoare dela Sanctitatea Sa. La această ceremonie se adună o mulțime mare de credincioși în biserica St. Sulpice, unde, înainte cu 80 de ani, se săvârși Sfânta liturghie după moartea lui Ozanam. Apoi vreo două mii de membri ai societății S. Vincențiu primiră Sfânta Cuminecătură în biserica Inimii lui Isus de pe Montmartre. Episcopul Besson de la Freiburg în Elveția îndemnă în cuvântarea sa pe toți să fie urmași vrednici ai lui Frederic Ozanam. În grădina universității catolice se dădu, după primirea Sf. Cuminecături, binecuvântarea euharistică și după aceea avu loc adunarea generală a Societății sf. Vincențiu. Cardinalul Verdier arată că caritatea creștinească exercitată în Societatea sfântului Vincențiu este singură putere prin care lumea așa de sfâșiată astăzi poate găsi pacea. Părintele Gillet, Superiorul general al Lazariștilor, arată necesitatea, că nici o nație căutând de problemele sale naționale nu trebuie să uite datoriile sale supranaționale, de oarece nici o nație nu poate că trăiască neconținut fără alta. Președintele Consiliului de Miniștri al Irlandei, de Valera, care luă parte la adunare ca membru al societății sf. Vincențiu, arată, că această societate este cu adevărat Liga națiunilor, liga carității. Oaspeții din străinătate au fost tratați cu o politeță extraordinară. La toate serbările bisericești pentru ei erau desemnate locuri de onoare deosebite. — Serbarea se sfârși cu o primire solemnă a Cardi-

nalului Verdier din partea primarului din Paris și din partea reprezentantului Statului. Primarul exprimă bucuria sa, că societatea S. Vincențiu a luat început tocmai la Paris. Reprezentantul Statului se uni cu cuvintele Primarului. — Toți membrii societății s'au întors acasă cu hotărîrea să arate omenirii nenorocite puterea credinții catolice prin darul iubirii aproapelui.

Va fi poate interesant pentru cititorii noștri, că chiar guvernul rus imperial ne dădu, în 1910, voie să înființăm la Moscova Societatea Sfântului Vincențiu, totuși cu o condiție foarte biurocratică: înainte de-a ținea o ședință cu membrii noștri, mai toți muncitori, trebuia să cerem fiecare dată voie de la Guvernorul general al orașului, care voe se dădea cam totdeauna cu mare trăgănelă. Dar muncitorii tot stăruiau mai presus de teate să găsească muncă pentru frații lor catolici; duhul carității catolice îi însufleșea, deși ședințele erau îngreunate de formalitățile oficiale.

— **Spania.** Sfântul Părinte a dat o enciclică solemnă în care a protestat împotriva nedreptății făcute bisericii catolice prin legile cele mai noi aduse contra ei. Sfântul Părinte zice apriat, că față de violențele făcute în Spania contra Bisericii, nu trebuie să se facă iarăși un complot al tăcerii și al nepăsării Stalelor, cum s'a făcut față de prigonirea Bisericii în Rusia și în Mexico. Legile ostile Bisericii vor fi păgubitoare nu numai ei, ci și ordinei civile și păcii publice. Papa arată lămurit, că Biserica de loc nu se împotrivescete noiei forme de stat introduse în Spania. Biserica primește toate formele de stat și dorește numai ca în toate să fie garantate drepturile lui Dumnezeu și legile conștiinței. Concordatele încheiate cu alte guverne sunt cea mai bună dovadă, că biserica se împacă ușor cu toate, și că din concordate isvorește numai bună înțelegere între Biserică și Stat. Toate acestea erau cunoscute și autorităților spaniole, clerul și majoritatea catolică a țării sunt de un gând cu Papa, dar în ciuda tuturor ațățărilor și necăjirilor n'au refuzat ascultare guvernului. Cu atât mai amar simfeste Sfântul Părinte violența făcută ordinelor religioase. Legile făurite împotriva ordinelor religioase nu sunt cerute de binele Statului, ci inspirate numai de duhul anticriștinesc al sectelor secrete. Sfântul Părinte refuză separațiunea Statului de Biserică și principiul că Statul nu poate să aibă o religie proprie a lui. Legile spaniole în mod foarte nedemn au pus aproape în cătușe activitatea bisericii, pe când tuturor sectelor li s'a dat deplină libertate. O sacrilegă nedreptate se face despoind biserica de toate proprietățile ei, chiar de cele trebuincioase pentru cultul divin, care din partea legilor sunt lăsate cu totul în voia discreționară a guvernului, lipsit de stima cuvenită pentru religie. — Foarte jignitoare este Sfântului Scaun și legea împotriva acelor ordine religioase cari fac un vot deosebit al ascultării față de Sfântul Scaun, ca d. p. Societatea lui Isus, a cărei activitate în școli

pentru creșterea tinerimii este dușmanilor Bisericii o împiedicare deosebită de-a nimici în inima națiunii spaniole credința și moralitatea creștinească. — Sfântului Părinte îi rămâne numai una: să protesteze serbătoarește împotriva legilor nedrepte și să le declare de legi fără valoare față cu drepturile inviolabile ale Bisericii. Pe catolici îi îndeamnă Sfântul Părinte la rugăciune și la o acțiune universală de apărare a drepturilor Bisericii.

— **Roma.** În cele dintâiu patru luni ale Anului Sfânt numărul pelerinilor la Roma se urcă la un milion și 300 de mii. Delegatul papal Mons. *Constantini*, care a venit la Roma cu pelerinii chinezi, a vorbit cu catolicii chinezi de la Șanghai prin stația de radio din Vatican și primi vești dela Acțiunea Catolică din Șanghai. În Septemvrie a. c. 160 de pelerini de la Calcutta în India vor pleca la Roma pentru a sârba Acolo anul Sfânt.

— **Germania.** La Trevir se începe în Iulie a. c. expoziția Sfântului veșmânt al Mântuitorului, pentru a înlesni pelerinajele. Direcțiunea drumurilor de fer a aranjat pentru viitor trenuri extraordinare. Până acum numărul lor se urcă la șase sute. Episcopul de Trevir a trimis pe un delegat special în Franța, Anglia, Belgia și Olanda spre a invita pe catolicii de acolo la pelerinaj. Invitația s'a primit pretutindeni cu entusiasm. Marele ziar englez „*Univers*” zice, că printr'acele pelerinaje se va manifesta unirea catolicilor lumii întregi.

— **Spania.** Este foarte trist a vedea care este rezultatul legilor anticatolice ale guvernului sectar spaniol. Până la 1 Octomvrie va mai fi învoit ordinelor catolice a învăța tinerimea. Pentru învățământul lor gratuit până acum guvernul va fi silit să pună în budgetul nou 45,5 milioane de Pesetas mai mult (1474 milioane de lei). Mai fatal decât această cheltuială bănească va fi dezastrul la personalul școalelor lipsite de forțe didactice. Ordinele religioase aveau până acum sub sine cu învățământ gratuit 2137 școli primare și mijlocii, (licee și gimnazii), 264 de școli suplimentare de seară, 250 de școli pentru felurite dexterități tehnice și 35 de institute de corecție. În institutele lor se îngrijeau ordinele catolice până acum de 38 de mii de orfani, 350 de mii de bolnavi, 18 mii de alienați, 15 mii de leproși, să mai adăogăm, că numai lezuiților li s'au luat 40 de colegii, 8 universități, 24 de școli medii, 2 observatorii, 6 noviciate, iar trei mii de membri ai ordinului, toți oameni culți, au fost siliți să-și părăsească țara, numai fiindcă făceau parte din un ordin care făgăduiește sfântului Scaun o ascultare expresă. Se vede, că ura religiei a orbit cu totul pe guvernul spaniol, de nu vede pagubele imense cari urmează din politica lui bolșevică. Impreună cu Rusia, numai Spania nu primește pentru stațiunile radiofonice nici o cuvântare religioasă.

— **Rusia.** Ziarul englez „*Daily Telegraph*” publică unele scrisori de-ale arestaților din taberele de concentrare ale bolșevicilor. Autenticitatea scrisorilor o garantează învățați englezi cunoscuți. Scrisorile poartă titlul „*Din adâncimi.*” Știrile sunt peste măsură de triste. Aproape în toate taberile este foamete și boalele epidemice bântuesc între bieții prizonieri. Bărbații, femeile și chiar copiii sunt siliți să muncească în fiecare zi peste puteri, dacă nu voiesc să rămână fără mâncare. Cu toate acestea mâncarea este insuficientă și frigul strașnic îngreunează munca. O scrisoare zice: Acum toți bărbații, deși au mai mult decât 60 de ani, sunt gonțiți la muncă, femeile cel puțin până la 60 de ani, deși au copii sugaci de 2 luni. O altă scrisoare vestește că 80 dintre o sută de arestați nu mai pot lucra având picioarele și mâinile degerate. Unii au fugit nefiind îmbrăcați cuviincios, și muriau de foame, dar dacă vor fi prinși știau că vor fi închiși și vor trebui să zacă pe pământ fără mâncare până la moarte. Unii mor în fugă în păduri și sunt îngropați în zăpadă. Alții cad lăncezi de tot lângă drumuri și sunt așa de slabi, încât nici nu se pot mișca. O altă scrisoare ne zice, că bieții locuitori ai taberelor de concentrație se hrănesc cu iarbă, ca animalele, deoarece chiar cei mai bătrâni cai sunt tăiați. Mii de oameni au murit de foame, tifosul bântue strașnic, câte 5—10 cadavre se aruncă într-o singură groapă. Cea mai strașnică este soarta copiilor ai căror părinți au murit în tabără. Despre un caz ni se povestește într-o scrisoare: Când muncitorii erau ieri pe drum, spre a căuta merinde, au întâlnit 2 copii de zece și de doisprezece ani, cu totul istoviți. Ei spuneau, că umblă neconținut prin pădure; părinții lor muriseră. Unde erau mai înainte nu mai puteau primi pâine și așa trebuiau să meargă alt undeva. Erau deja în desișul pădurii, departe de orice drum. Se hrăneau deocamdată numai cu boabe. Însuși comisarul bolșevic al taberei mărturisi într-o scrisoare oficială, că în tabere au fost internați patru sau chiar cinci milioane de oameni, dintre cari 50—60 la sută au pierit. Veștile cele mai noi mărturisesc, că foamea începe deabinele să bântue. Cel puțin în unele ținuturi se dă mâncarea numai pe bilete și răscoalele țăranilor din cauza foamii s’au răspândit până la răsăritul Rusiei. Un ziar tot englez ca „*Daily Telegraph*” citat mai sus, deunăzi enumăra toate torturile întrebuițate în închisorile bolșevice spre a stoarce din bieții arestați vreo mărturisire. 1. Arestatul trebuie să petreacă stând fără somn și fără mâncare mai multe zile și mai multe nopți. 2. Arestatul trebuie să locuiască, cu îmbrăcăminte subțire, iarna, într-o celulă cu fereasta deschisă. 3. Celula arestatului se umple cu apă la o înălțime de 10 cmetri. Arestatul însă poate să șează numai pe o bancă îngustă. 4. În una și aceeași celulă se bagă așa de mulți arestați, încât trebuie să stea numai țoșiși unul lângă altul. Afară de aceasta celula se încălzește peste măsură. 5. Arestații trebuie să se suie în

rânduri pe scări și tot așa trebuie să se coboare de pe ele; sau trebuie să treacă în rânduri prin toate odăile până ce cad jos de osteneală sau mărturisesc ceea ce vreau bolșevicii. Aceste torture se întrebuițază mai ales împotriva arestaților culți, între cari sunt dese ori învățați renumiți.

— **Spania.** Chiar cercurile radicale erau uimite, cu ce siguranță ministrul instrucțiunii publice asigură, la proiectul legii contra ordinelor catolice, că va putea înlocui forțele didactice ale ordinelor cu altele ale sale, deși e vorba despre învățământul alor 610 mii copii. Unele pilde numai să arate cum înlocuește ministrul spaniol pe religioșii cari, la rândul lor, învățau gratuit aceea mulțime de copii. La Vicaya și Guipuzcoa fostele școale ale iezuiților sunt deșerte de tot; la San Sebastian Iezuiții învățau în liceu 217 tineri, acum sunt acolo în câte o clasă câte 4 profesori la un școlar. Laboratoriile și institutele pentru cercetări științifice la Barcelona s’au schimbat în școli primare, în fostul colegiu al Iezuiților la Sevilla sunt 21 de profesori la 70 de școlari. În mareașul colegiu de Chamartin Iezuiții învățau 300 de elevi interni cu mulți externi, astăzi institutul are șase școlari. Această listă așa de fatală s’ar putea prelungi cu sute de pilde.

— **Germania.** O mareașă manifestație catolică au făcut catolicii germani în marele stadion de lângă Berlin, duminică în 25 Iunie curent, sub președinția nunțului papal Orsenigo. Ca vreo 50 de mii de catolici erau adunați. Episcopul de Berlin Monsgr. *Schreiber*, fiind împiedecat prin boală, vicarul general, prelatul Steinmann, celebră sfânta liturghie, iar după prefacere 40 de preoți cu 40 de ciborii s’au apropiat de altar să ia de pe dânsul sfintele hostii pentru a împărtași pe credincioși. Cincisprezece mii de catolici au primit sfânta Impărtașanie. După dânsa Directorul ministerial Klausener, totdeauna președintele Acțiunii Catolice din Berlin, a vorbit despre sfânta cuminecătură, care ar fi cel mai bun mijloc spre a uni forțele poporului, cari nu pot fi unite cu mijloace numai externe. Episcopul bolnav vorbi cel puțin prin microfon, pe când adunarea uriașă păzia cea mai adâncă tăcere. La sfârșit nunțul dădu binecuvântarea.

— **Anglia.** Ziarul *Herald Tribune* scrie, că necatolicii făcuseră deunăzii un fel de plebiscit din îndemnul unui ziar necatolic, cari ar fi cei mai mari oameni ai timpului nostru. Numărul era cam mărginit, numai zece erau preferiți. Și iată între acești zece oameni era și Sfântul nostru Părinte Piu XI. Mulți erau și de părerea că, dacă Piu XI ar mai trăi zece ani, caracterul lui cel mare s’ar arăta și mai mult.

— **Roma.** Este știut ceea ce publica deunăzii ziarul american „*North Dakota Herald*,” că Pius al X-lea zicea, că ar fi gata să dea la amanet inelul său și crucea sa episcopală ce o purta la piept, pentru presa catolică. Astăzi urmașul lui, Piu XI a primit de

unăzi un mare număr de scriitori catolici în audiență și le-a vorbit despre însemnătatea presei catolice. Sfântul Pavel apostolul vorbește cu o mare dragoste despre aceia cari îi purtau scrisorile lui la creștini de la un loc la altul. Scriitorii catolici duc ideile catolice în toată lumea. Aceasta ar trebui să fie pentru jurnaliștii mai ales cea mai mare mângâiere, că răspândesc în lume adevărul dumnezeesc. Pe un jurnalist catolic, care întemeiase în timpul din urmă un ziar însemnat, l-a întrebat Sfântul Părinte, dacă abonații și plătesc și la sfârșitul audienței Sfântul Părinte zise: „*Binecuvânt pe cititorii jurnalului tău, mai ales pe aceia cari plătesc.*” Să fie aceste cuvinte papale o bună învățătură pentru cititorii noștri.

— **Germania.** Cititorii noștri își aduc aminte, că protestanții germani voiau să unifice fracțiunile în cari sunt despărțiți. Se pregătea numirea sau alegerea unui episcop. Într'adevăr pastorul *Bodelschwingh*, cunoscut prin activitatea sa caritativă, fu ales de episcop din partea unui grup mare de coreligionari. — Dar îndată un alt grup se împotrivi și pastorul *Bodelschwingh* văzând desbinarea, renunță la demnitatea oferită lui. Deocamdată afacerea s'a terminat cu numirea unui comisar al Sțatului. Noi catolicii vedem din toate acestea, ce dar mare este pentru noi unitatea catolică în biserica noastră, care cuprinde astăzi 363 de milioane de credincioși din așa de diferite națiuni, și totuși este una, sub un singur cap, locțiitorul lui Hristos. Este însă îmbucurător că între Protestanții germani se arată ideea, cât de insuficientă este comunitatea lor religioasă în împrejurările de azi. Așa 21 de pastori dela Altona cu pastorul *Asmussen* în frunte zic într'un manifest, dat către frații lor, lămurit, că biserica nu trebuie să fie lăsată în voia alegătorilor că nu izvorește din popor. Hristos a dat bisericii sale Apostoli. Se simte, că acei manifestanți sunt oameni aleși de popor. Se vede într'aceste cuvinte un progres mare spre ideile noastre catolice și ne vom ruga sincer, ca acele scânteii de lumină să aducă acelor oameni de bună voință în curând lumina deplină. Chiar comunitățile protestante liberale simțesc, că ideile pentru unificarea comunităților lor sub un episcop, îi apropie de credința catolică.

— **Japonia.** Este cunoscut, că societatea engleză *Catholic Evidence Guild*, pregătește, în cursuri de mai mulți ani, foarte serios apostoli laici. După aceea pildă s'a înființat acum la Tokio, capitala Japoniei, un curs de trei ani pentru studenții universitari, cari să fie viitorii conducători ai Acțiunii Catolice. Specialiști fac pentru dânsii lecții de teologie, filosofie și științe biblice. Mai ales li se explică greșelile sistemelor filosofice ale lui Kant și Hegel, cari în Japonia sunt cele mai răspândite. Până acum Japonia n'a avut apostoli laici; măsura luată acum va pregăti pe tinerii talentați cari, nefiind preoți, vor propaga credința catolică, mai ales între cei culți. Tocmai despre apo-

stolatul laic vorbi deunăzi episcopul Keller din Warmia catolicilor săi, adunați în număr de treizeci de mii la Glottau. El declară apriat: »Sfântul Părinte Piu XI ni-a spus nouă episcopilor: Invățați pe laicii voștri credincioși, că uniți cu episcopii lor și cu preoții lor, au parte la activitatea apostolică». Deci dacă vă chiamă episcopul sau parohul, să nu rămâneți în frândăvie, sunteți datori să lucrați împreună cu dânsii, sunteți membri vii ai organismului bisericii. A fi membru însemnează a fi în serviciul întregului, a nu se retrage, ci a se oferi cu bucurie la muncă. Dar activitatea apostolică cere o pietate solidă, o știință temeinică o râvnă vie și mai presus de toate o vieață suprafirească. Asemenea fapte ca în Japonia și asemenea cuvinte ca ale episcopului Warmiei au valoare și pentru noi în România, unde clerul catolic, considerând împrăștierea catolicilor peste multe comunități mici, de loc nu ajunge pentru trebuințele populației catolice. Dar să nu lăsăm la o parte cuvintele episcopului de Warmia despre presă: Dacă voim, ca poporul să priceapă cuvintele noastre, nu ne mai ajunge cuvântul, nu ne mai ajunge amvonul, sau pupitrul oratorului, *presa decide*. Cu orice preți trebuie să ne folosim de mijlocul presei catolice spre a ne apropia de toți catolicii noștri. Răspândirea presei catolice este datoria cea mai importantă a Acțiunii catolice, ba Acțiunea catolică nici nu ni-o putem închipui fără presă catolică.

— **Anglia.** Centenarul unei mari mișcări catolice. A trecut o sută de ani, de când între Protestanții Angliei s'a ivit mișcarea spre catolicism, numită mișcarea dela *Oxford*. Ea a adus în Biserica catolică un număr considerabil de convertiți culți și cu adevărat nobili, în a căror frunte sunt Cardinalul *Newman* și Cardinalul *Manning*. De demult unii teologi anglicani protestanți, văzând înrăurirea stricăcioasă a subiectivismului protestant, încercaseră a reduce pe ai lor la principiile stabile ale dogmaticii catolice, dar stăruința lor era zădarnică, duhul protestant aduse chiar între protestanții anglicani înșiși desbinare, alături cu biserica oficială anglicană se formă o biserică diferită în principiile sale, biserica metodistă, astăzi foarte puternică. Pe de altă parte, între teologii bisericii oficiale a statului englez mulți teologi stăruiau a înlătura cele din urmă rămășițe ale spiritului catolic din felul lor de a gândi. Contra acestei inovații luptau mai mulți teologi renumiți anglicani la universitatea din Oxford, ca *Koebler*, *Froude*, *Wilberforce*. Tânărul profesor *Newman* se clătina la început, în curând însă se însufleși așa de mult de duhul catolic, încât un anglican îi prezise convertirea la catolicism. În ziua de 14 Iulie profesorul *Koebler* predica întâia dată în public împotriva teologilor liberali. *Newman* însuși numi această predică începutul mișcării oxfordiene. El însuși edită acum o mulțime de broșuri căutând să însuflească biserica anglicană cu duhul celor dintâiu veacuri creștinești. Un pastor învățat, *Dr. Pusey*, îi

ajuta mult. Ei editau chiar o bibliotecă a scrierilor părinților Bisericii. Dar asemenea convertitului de mai târziu, părintele Dr. Augustin Arndt S. I., cunoștea Newman, că numai o vie autoritate de învățământ era toată țaria vechii Biserici creștinești. O astfel de autoritate nu-o găsi în biserica anglicană protestantă, o căuta, dar o găsi ca Păr. Arndt, numai în Biserica Romano-catolică. Timp cam îndelungat stăruise, a găsi între catolicism și anglicanismul protestant o cale »mijlocie«. Dar o căuta în zădar și văzu cu consecință logică, ca și fostul pastor protestant german Arndt, că adevărul creștinismului este numai în biserica catolică, întemeiată pe piatra Romei. În ziua de 8 Octomvrie 1841 rugă pe un Părinte pasionist să-l primească în sânul Bisericii catolice. Mii de bărbați și femei îl urmau, chiar două mănăstiri anglicane protestante. Newman însuși muri cardinal în 1890. Lui îi părea rău, că nu-i reuși să ducă după sine pe toți acei teologi anglicani cari împreună cu dânsul se luptaseră contra liberalismului în teologia anglicană. Imprejurul lui Pusey se grupară mulți protestanți, astăzi despărțiți în mai multe secte, cari în serviciul divin au introdus ritul catolic. Dacă intrăm în bisericile lor vedem toate orânduile ca în bisericile catolice, chiar odăjdile bisericesti sunt catolice, nici măcar lămpa veșnică nu lipsește. Dar cei

mai mulți dintr' acești ucenici ai lui Pusey doresc un compromis în privința credinții cu Biserica catolică. Ea însă, fiind stâlpu și temelia adevărului, nu se poate pleca la compromise în credință. Aceasta s'a arătat când Puseyștii fîneau la Malines în Belgia conferințele lor cu scopul înțelegerii cu de a se Biserica catolică. Din biserica anglicană însăși mulți duhovnici au trecut, după pilda lui Newman și Manning, la Biserica catolică. Biserica anglicană a Statului englez numără astăzi în Anglia numai vreo cincisprezece la sută a populației Angliei, așa, ceea ce făcuse Henric VIII și după dânsul regina Elisaveta, cu atâta cruzime împotriva bisericii catolice, astăzi cade dela sine; duhul sectelor diferite este mai puternic decât biserica oficială anglicană. Cardinalul Manning fiind încă protestant, număra între Anglicani vreo 200 de secte, dar își zise, că Sfântul Duh n'a învățaji 200 de credinți, ci numai una singură, precum este legea neștrămutată la noi catolicii. Acest principiu duse pe Manning la Roma. Pusey însuși dădu lozinca *Antiquam exquirite matrem*: Căutați pe vechia mamă, adică Biserica catolică. — Să dea Dumnezeu ca nu numai în Anglia, ci și la noi în țară, Newmann și Manning să aibă mulți urmași. Acei doi bărbați sunt iarăși o frumoasă dovadă, de care soiu sunt convertiții catolici, cari din convingere trec la biserica catolică.

P. Felix Wiercinski, S. I.

CRONICI

Apel

pentru a doua serie de Exerciții spirituale
pentru Doamnele greco-catolice.

Pentru a comemora cu mai mare rodnicie Anul Sfânt, după cum e cunoscut, Prea Veneratul Ordinariat greco-catolic din Oradea, a organizat prin Reuniunea Mariană Diecezană ținerea unui curs de Exerciții spirituale. De fapt s'au și ținut dela 21 Iunie până la 25 din aceeași lună. Reușita splendidă a acelu curs a deșteptat dorința și în alte Doamne, cari nu au putut lua parte la seria întâia. Ca să se satisfacă acestei dorințe, atât de îmbucurătoare și atât de semnificative în mijlocul unei societăți depravate, cum e cea din zilele noastre, același Prea Venerat Ordinariat a orânduit să se țină o a doua serie dela 25 seara—29 dim. a luni August din acest an, tot la Institutul Surorilor Sociale din Oradea, str. Crișan No. 2. Și această a două serie o va conduce tot P. Dr. Dominic Neculăeș, franciscan. Costul de întreținere pentru acele trei zile e de 60 de lei pe zi, adică total 180 de lei. Fără nici o exagerare, Doamnele participante din întâia serie, din însăși mărturia lor spontană, s'au simțit foarte bine din orice punct de vedere, nu numai spiritual, ci și material. Avem toată încrederea că și Doamnele din a doua serie se vor simți cel puțin la fel. Pot participa toate Doamnele

și Domnișoarele, Preotesele, Profesoarele, Invățătoarele și Funcționarele, cari au râvnă pentru mântuirea proprie și pentru o mai mare intensitate în activitatea lor socială.

S'au ales intenționat zilele dela sfârșitul lui August, ca pe întâiu Septembrie să fie libere și să poată începe, cele chemate, cu o mai mare râvnă apostolia didactică. Anunțul de participare să se trimită cel mai târziu până la 20 August, către Președinta Reuniunii Mariane din Oradea, Domnișoara **Lucreția Frențiu, Piața Unirii No. 3.**

Credem că nu e nevoie de un alt îndemn între Doamnele noastre greco-catolice, ca să ia parte într'un număr cât se poate de mare la această primenire spirituală, cerută cu atâta insistență de sufletul fiecăreia dintre noi. O febră arzătoare cuprinde în timpurile noastre inima, mai ales feminină, după fericire, după viață, după senzațional și chiar după recordurile cele mai bizare. O sete mistuitoare chinuște inima plâpândă a aceleia, care e dată de tovarășe bărbatului în lupta vieții, o sete de slavă, de, emancipare. Poate că cineva zâmbește, dacă afirm cu toată convingerea și cu toată țaria reflexă, că această febră nu poate fi

vindecată decât cu medicamentele aduse de Acela, care ne cunoaște prea bine boala; că setea mistuitoare nu poate fi stânsă decât cu apă misterioasă oferită tot de El: **Cine va fi băut din apa pe care i-o voi da Eu, nu va înseta în veci; apa pe care i-o voi da eu va fi în el izvor de apă urcându-se în vieța de veci** (Ioan, c. IV, n. 13). Zâmbește nepriceputul la acestea, în nici un caz înțeleptul.

Veniți deci, voi suflete însetate de fericire, de adevăr, de dreptate, și Hristos, care e calea, adevărul și vieța, vă va potoli setea.

— **Personale.** Preav. Ordinariat a numit pe On. *Augustin Olah* administrator parohial la Nojorid; pe Preacuv. Păr. *Dr. Dominic Neculăș* de preot la spitalele din Oradea; pe On. *Eugen Fürtöș* de actuar la oficiul diecezan.

— **Pelerinaj la Lourdes** O inițiativă vrednică de toată lauda au luat distincții literari *P. Gala Galaction* și poetul *D. Nanu*, de-a conduce un pelerinaj la Lourdes tămăduirilor miraculoase. Pelerinajul pleacă din București în 17 August și ține până în 30 August, trecând prin Belgrad (dela Severin la Belgrad cu vaporul), Zagreb, Milano, Marsilia, *Lourdes*, Nisa, Veneția. Costul cu întreținere completă (tren, hotel și mese în toate orașele de poposire) Lei 10.850. Inscrisurile se fac cu un aconto de Lei 2000 la *Oficiul de turism A. R. P. A.* în Palatul Fundației Carol, Piața Regele Carol, ori la *Realitatea Ilustrată*, secția turism; str. C. Mille 7—11 et. IV, București. Lansatorii apelului spun, că intenția lor e »să strângem legăturile între credincioșii ortodocși și cei uniți,« ceea ce e foarte laudabil și de aceea recomandăm și noi cu căldură participarea la această pioasă și distractivă excursie.

— **Exercițiile spirituale ale preoților** s'au ținut în două serii: 4—8 Iulie, 10—14 Iulie. La amândouă seriile au participat câte 120—130 de preoți diecezani. Exercițiile le-a dezvoltat Cuviosul ieromonah *P. Leon Manu* dela Mănăstirea Bixad. Atât felul plăcut și nemeșteșugit al expunerii, cât și vasta și bogata experiență în ale vieții, precum și principiile corecte ale Cuv. Părinte, au plăcut foarte mult confrăților preoți, cari s'au dus cu o bogată mărindă sufletească la locurile lor de veghe și de luptă împotriva răului.

— **Șezătoarea lunară obișnuită a Agrului dela catedrală** a avut loc duminică în 25 Iunie orele 5 d. m. în localul școlii no. 5 din Calea Victoriei 100 (Velența), unde în fața unui numeros public al acestui cartier, a conferențiat d-l prof. *Vasile Balca* despre: *Biserica și stările sociale prezente*. Conferința foarte interesantă a fost viu aplaudată. Au mai recitat versuri copii dela numita școală, iar D-nii parohi ai catedralei Rvs *Emil Bran* și *P. Ion Gârleanu* au vorbit cu mult foc credincioșilor adunați, publicându-le îmbucurătoarea veste că conducerea parohiei centrale se ocupă cu ideea deschiderii unei Capele și în acel car-

tier îndepărtat al orașului, unde alte culte își au de mult casele lor de rugăciune. Vestea a fost primită cu o vădită bucurie în rândurile credincioșilor uniți de-acolo.

— **Rectificare.** În sumara dare de seamă ce-am publicat-o în No. trecut al „*Vestitorului*” despre activitatea Reuniunii *Mariane din Oradea*, s'a omis, din greșală, numele unor doamne active în sânul secției paramentelor. Complectăm cu plăcere această omisiune în care redacția n'are nicio vină, fiindcă nu i s'a trimis raportul complet. Doamne active în secția paramentelor mai sunt: *D-na Maria Dr. Chirvau*, *D-na Terezia Sălăgeanu*, *D-na Veluria Văleanu*, *D-na Dr. Domocoș*, *Dș Alma Rodu* ș. a.

— **Activitatea Soc. lit. „Sf. Ioan Gură de Aur”** în anul școlar 1932—33. Iniințată în 1913 de un grup de clerici iubitori de limbă și neam, Societatea noastră în cei 20 de ani de activitate, a știut să se afirme cu prisosință în cadrele preocupărilor fixate. Filele protocoalelor, procesele verbale păstrate cu îngrijire în arhiva Societății, sunt o vădită dovadă, că membrii și-au făcut datoria cu începutul și sfârșitul fiecărui an de activitate. În acest an, cu cele 11 ședințe: una de constituire, una a comitetului, una de încheiere, 8 literare, putem afirma că am urmat conduita înaintașilor, mizându-ne spre ținta prezentată de Statute. — Cele 8 ședințe literare constau din: 8 lucrări, o considerație, o prelucrare, 6 traduceri din limba germană și franceză, 2 schițe originale, 12 recitări, o poezie originală, un fresc dramatizant, 2 debuturi de muzică vocală, 15 recenzii și 3 rapoarte despre situația diferitelor secțiuni.

La comisiile de recenzii au intrat din afară pentru recenzie »*Martira Susana*,« »*Martirul Lucian*,« »*Decebal și Decebala*,« piese teatrale, cari, după avizul favorabil al acestor Comisii, s'ar fi oferit Societății spre editare. De asemenea se oferă spre editare »*Fecioara înțeleaptă*« cuvinte către tinerele fete, și »*Viața parohului de Ars*« traducere. Fondul bibliotecii augmentat Rvs. Dr. C. Pavel profesor în Beiuș, crește cu încă 1000 Lei, pentru care mulțumim și pe această cale marinosului donator. Biblioteca crește cu 184 volume din biblioteca regretatului Dr. D. Kiss. Corul Societății îmbogățește în multe ocazii programul ședințelor A. G. R. U.-lui și al Soc. *Mariane* și Cultul Sf. Inimi.

Acestea sunt realizările anului 1932-33, prin cari, datorită râvnei membrilor și înțeleptei călăuziri a d-lui prof. conducător Dr. A. L. Tăutu, a făcut încă un pas pe calea progresului.

Oradea, la 27 Iunie 1933. Notarul ședințelor: Bontea Petru.

— **CALEA DESĂVÂRȘIRII CREȘTINEȘTI** de *Alfons Rodriguez* s'a pus sub tipar, din 4 vol. donă. Va fi cea mai completă carte de lectură spirituală și de formare esecfică. Cuprinde nenumărate citate din SS Părinți și exemple bogate din viațile sfinților. Va fi de un imens serviciu la predici și lectură spirituală. Va costa volumul 80—100 Lei (la 500 pagini).

BIBLIOGRAFIE

— **Tratat moral pastoral despre Uzul Sacramentelor**, de Dr. *Nicolae Flueraș* Oradea, 1932. — Avem în față un manual vânjos, de 648 pagini în 8°, care poate sta alături de oricare manual din apus în materie teologică. Felicităm pe harnicul și neobositul director al liceului din Beiuș care, în mijlocul ocupațiilor sale de director, și-a smuls timpul necesar să nu lase se îngălbenească filele ce le-a folosit la lecțiile sale, când era profesor de teologie în Oradea, ci tipărindu-le prin marinosul concurs al Excelenței Sale episcopului Frențiu, a pus la dispoziția clerului și a mirenilor cari se interesează mai de-aproape de învățăturile Bisericii și de viața creștinească, un manual cu adevărat prețios. Acest tratat despre sacramente atât prin claritatea sistemului, cât și prin limpezimea stilului și prin siguranța doctrinei, face fală teologiei Bisericii unite. Clerul nostru a primit în acest manual un ajutor extraordinar de-a se putea ridica la cel mai înalt nivel al cunoștințelor morale-pastorale despre Sacramente; căci totul e expus bine, clar și sigur. Prețioase sunt îndeosebi expunerile despre Sacramentul Mărturisirii și al Căsătoriei. Se poate comanda la Soc. Sf. Ioan G. de Aur Oradea cu prețul de 230 Lei portofranc.

— **Rosamunda**, alegorie euharistică în 4 acte și un tablou. Legenda „Gral” prelucrată pentru scenă de *Elena Dr. Actiu* n. Fabian. — Piese de D-nei Elena Dr. Actiu sunt îndeobște cunoscute și se recomandă pentru a fi jucate de tinerime; au totdeauna un efect care rămâne. Se comandă la autoare, Șimleu.

— **Izvorul vieții**, carte de rugăciuni pentru copii, Bixad Tip. sf. Vasile 1933. Mult așteptata cărticică de rugăciuni pentru copii a apărut, deci Preaon. preoți pot prevedea pe școlarii dela primare cu această carte de rugăciuni, iar pe cei mai mari și pe credincioși cu *Mângăierea creștinului* de rep. *Ion Genj* în ediția a VI-a bogată, care costă 60 Lei, (și nu mai sunt multe exemplare). *Izvorul vieții* costă 10 Lei la Mănăstirea Bixad.

— **Cântați cu inimă curată. Culegere de cântece distroactive și religioase**. Iași „Presa Bună”, 1933, 15 Lei. — A fost o idee bună din partea Presei Bune că a adunat la un loc acest mănunchi de cântece naționale și religioase. Va face bun serviciu învățătorilor și tinerilor dela sate. Cărticica cuprinde în mai multe capitole: Cântece patriotice, ostășești, populare, a cruciaților și apoi felurile cântece religioase. — Costă 15 Lei la „Presa Bună” Iași.

— **Aniversarea cea mai vrednică de comemorat**, de prof. *Iosif Frollo*, București, AGRU. 1933. Este prima broșură de felul acesta la noi. Suntem în Anul Sfânt și încă nimeni n'a lămurit ce ar fi de făcut pentru a săpa adânc în suflutele binefacerile ce le comemorăm. D-l prof. Frollo într-o broșură de 24 pagini trasează succint și pregnant, exploatând Evanghelia, binefacerile materiale și spirituale ce le-a adus și le realizează mereu învățătura lui Isus. Nimic nu-ți deschide mintea așa de bine pentru a înțelege ce este Anul Sfânt, decât această broșură a prof. Frollo. Citindu-o veți înțelege ce este Anul Sfânt jubilar, ce binefaceri se comemoarează și cum s'ar putea comemora mai demn. Broșura se poate avea la autor (Isvoreanu 5), ori la Agru, București, Polonă 48.

— **Irénikon**, tome X, No. 2 Mars-Juin — 1933. Prețioasa revistă a Păr. Unirii din Belgia, cuprinde, studii valoroase, așa, într'altel, un studiu despre eclesiologia ortodoxă, cronici vaste despre întâmplările din biserica rusă, apoi bibliografii, între cari găsim recenzate și cartea Păr. Dron despre canoane și a D-lui Paul Henry despre bisericile Moldovei de Nord până la sfârșitul v. XVI (arhitectura și pictura.) La sfârșit în anex *urmarea* Inseratului (în franțuzește) după ritul bizantin oriental. Prieuré d'Amay-sur-Meuse, Belgique.

Chiriași Tipografiei Românești Oradea.

Societatea „Famiile Preoților Decedați.”

Bilanț

la 31 Decembrie 1932.

ACTIV.

Depuneri fructificare:

Banca „Silvaniei” Șimleul-Silvaniei	413.584.—
Banca „Economilor” Șimleul-Silvaniei... ..	215.772.—
Banca „Comercială” Șimleul-Silvaniei... ..	210.461.—
Banca Federală „Sălajul” Șimleul-Silvaniei... ..	8.810.—
B. P. „Muncitorul” Șimleul-Silvaniei	9.951.—
Banca „Vulturul” Tășnad	37.437.—
Cotizații restante	292.865.—
Interese restante	40.646.—
Cheltueli proces restante... ..	25.551.—
Imprumut fond aj. momentan	8.504.—
Total activ lei ...	1263.581.—

PASIV.

Fond Famiile Preoților Decedați... ..	892.943.—
Fond cotizații restante	292.865.—
Fond interese restante	40.646.—
Fond cheltueli proces restante	25.551.—
Cheltueli restante	1.156.—
Beneficiu net	10.420.—
Total pasiv lei ...	1263.581.—

Profit și pierdere

la 31 Decembrie 1932.

DEBIT.

Cheltueli generale	1.156.—
Beneficiu net	10.420.—
Total lei ...	11.576.—

CREDIT.

Taxa de înscriere	75.—
Interese întârziate	1.501.—
Donații	10.000.—
Total lei ...	11.576.—

Președinte: **Taloș Ioan.**

Contabil: **Terentie Ciucuriță.**

Fondul ajutorul momentan al Famiilor Preoților Decedați.

Bilanț

la 31 Decembrie 1932.

ACTIV.

Cassa	9.470.—
Depuneri fructif. Banca Silvaniei	1.327.—
Imprumut diverși debitori	1.800.—
Total activ lei ...	12.597.—

PASIV.

Creditori Fond. „F. P. D.”	8.504.—
Beneficiu net	4.093.—
Total pasiv lei ...	12.597.—

Profit și pierdere

la 31 Decembrie 1932.

DEBIT.

Pierdere din 1931	5.812.—
Salari pe 1932	2.000.—
Ajutor momentan Văd. Bruchenthal	15.000.—
Beneficiu net	4.093.—
Total lei ...	26.905.—

CREDIT.

Cotizații ajutor momentan	26.905.—
Total lei ...	26.905.—

Președinte: **Taloș Ioan.**

Contabil: **Terentie Ciucuriță.**

Redactor responsabil: **Păr. Dr. Aloisie L. Tăutu**

